

שופטים י"ד

1) תלמוד בבלי מסכת סוטה דף י עמוד א

כתיב: (שופטים יד) וירד שמשון תמנתה, וכתיב: (בראשית לח) הנה חמיך עולה תמנתה! א"ר אלעזר: שמשון שנתגנה בה - כתיב ביה ירידה, יהודה שנתעלה בה - כתיב ביה עליה. ר' שמואל בר נחמני אמר: שתי תמנאות היו, חדא בירידה וחדא בעליה. רב פפא אמר: חדא תמנה הואי, דאתי מהאי גיסא - ירידה, ודאתי מהאי גיסא - עליה

2) תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ט עמוד ב

גמ'. ת"ר: שמשון בעיניו מרד, שנאמר: (שופטים יד) ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני, לפיכך נקרו פלשתים את עיניו, שנאמר: (שופטים טז) ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו.

3) תוספתא מסכת נדרים (ליברמן) פרק ב הלכה ד

הנודר מישראל אסור בגרים מן הגרים מותר בישראל הנודר מישראל אסור בכהנים ובלוים מכהנים ולוים מותר בישראל הנודר מן הכהנים מותר בלוים מן הלוים מותר בכהנים מאוכלי השום ר' יהודה אוסר אף בכותים שישראל נוהגין לו לוקח ביתר ומוכר בפחות ר' יוסה או' אין שומעין לו אינו אומ' כי אתה הולך לקחת אשה מפלשתים עובדי ע"ז מגלי עריות שופכי דמים לא נאמ' אלא הערלים וכן מצינו שלא נתחתם גזר דינן של אומות העול' אלא על הערלה שנ' כולם ערלין נפלים בחרב

4) פתח עינים להחיד"א מסכת סנהדרין דף כב עמוד א

ושנוי בנביאי' בענין שמשון דכתיב ואביו ואמו לא ידעו כי מה' הוא ואפשר להיות שהוא לקה שנקרו עיניו על אשר הלך אחר ראות עיניו ועוד כשצמא למים והתפלל לה' נבקע לו מים ממכתש לחי החמור יען נתאוה לדבר טמא ואם מן השמים נגזר לו להיות לו אותה אשה לאשה למה יענש בכל אלה. א"כ מהו שהוא אומר והם לא ידעו כי מהשם שלא מנעו על ידו מהשמים ואם ירדוף הצדק ונודמן לו בת קול הכריזה עליו טרם בא הדבר ואם להפך עשה ג"כ בת קול הכריזה עליו כי על מה שיש ליצור לעשות בין טוב לרע הבת קול מכרזת אך אינה גוזרת עכ"ל בקצור. ופשט הש"ס הוי להפך וכן פ"ק דסוטה משמע דהא דאין מזווגין לאדם אשה אלא לפי מעשיו הוא בזיווג שני דוקא וכמו שפירש"י התם. גם ענין הבת קול הוא קשה שמכרזת ואינה גוזרת דהא אמרו רז"ל צדיק ורשע לא קאמר. הגם דיש לחלק בין בת קול למאמר ה'. ועיין בסוטה דף ט' ע"ב ועמ"ש בפני דוד פ' חיי שרה בס"ד:

5) תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כה עמוד א וב

ויאמר שמואל אל העם ה' אשר עשה את משה ואת אהרן, ואומר (שמואל א יב) וישלח ה' את ירבעל ואת בדן ואת יפתח ואת שמואל - ירובעל - זה גדעון, ולמה נקרא שמו ירובעל - שעשה מריבה עם הבעל, בדן זה שמשון, ולמה נקרא שמו בדן - דאתי מדן, יפתח - כמשמעו. ואומר (תהלים צט) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו. שקל הכתוב שלשה קלי עולם כשלשה חמורי עולם, לומר לך: ירובעל בדורו - כמשה בדורו, בדן בדורו - כאהרן בדורו, יפתח בדורו - כשמואל בדורו. ללמדך שאפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הצבור - הרי הוא כאביר שבאבירים

6) רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יג

הלכה יד

אל יעלה על דעתך שמשון המושיע את ישראל או שלמה מלך ישראל שנקרא יי' נשאו נשים נכריות בגיותן, אלא סוד הדבר כך הוא, שהמצוה הנכונה כשיבא הגר או הגיורת להתגייר בודקין אחריו שמא בגלל ממון שיטול או בשביל שררה שיזכה לה או מפני הפחד בא להכנס לדת, ואם איש הוא בודקין אחריו שמא עיניו נתן באשה יהודית, ואם אשה היא בודקין שמא עיניה נתנה בבחור מבחורי ישראל, אם לא נמצא להם עילה מודיעין אותן כובד עול התורה וטורח שיש בעשייתה על עמי הארצות כדי שיפרוש, אם קבלו ולא פירשו וראו אותן שחזרו מאהבה מקבלים אותן שנאמר ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה.

הלכה טו

לפיכך לא קבלו בית דין גרים כל ימי דוד ושלמה, בימי דוד שמא מן הפחד חזרו, ובימי שלמה שמא בשביל המלכות והטובה והגדולה שהיו בה ישראל חזרו, שכל החוזר מן העכו"ם בשביל דבר מהבלי העולם אינו מגייר הצדק, ואעפ"כ היו גרים הרבה

מתגיירים בימי דוד ושלמה בפני הדיוטות, והיו ב"ד הגדול חוששין להם לא דוחין אותן אחר שטבלו מכ"מ ולא מקרבין אותן עד שתראה אחריתם.

הלכה טז

ולפי שגייר שלמה נשים ונשאן, וכן שמשון גייר ונשא, והדבר ידוע שלא חזרו אלו אלא בשביל דבר, ולא על פי ב"ד גיירום חשבן הכתוב כאילו הן עכו"ם ובאיסורן עומדין, ועוד שהוכיח סופן על תחלתן שהן עובדות כו"ם שלהן ובנו להן במות והעלה עליו הכתוב כאילו הוא בנאן שנאמר אז יבנה שלמה במה.

7) רד"ק שופטים פרק יג פסוק ז

ויש לתמוה היאך מי שצוה עליו הבורא ית' להיות קדושתו מן הבטן איך נטמא בבנות הפלשתים והנראה בזה כי הנשים אשר לקח בתמנה ובעזה ובנחל שורק גייר אותן והשיבן לדת ישראל כי חלילה משופט ישראל ומושיעם להתחתן בפלשתים ועובר על לאו דלא תתחתן במ אשר חמור מאד ומביא את האדם לידי כפירה בבורא ית' ויתעלה כמו שאמר כי יסיר את בנך מאחרי ולא נמצא בכתוב שנענש על זה ולא נאמר עליו שעשה רע בעיני ה' והיה הבורא יתעלה מצליחו בכל אשר יפנה וכן אמר הכתוב כי מה' היא כלומר לקחתו אשה מבנות פלשתים מה' היתה ורצון הקל ית' היה בזה כי בודאי היה מגייר אותן ומשיבן אל דת ישראל ואף על פי כן סבה היתה מאת השם לקחת אשה מפלשת' להנקם בהם כי נראה כי ישראל שבאותו הדור לא היו יריאים השם כל כך שיושיעם תשועה שלימה מיד פלשתים כי כל ימי שמשון היו מושלים פלשתים בישראל... ולפיכך לא היה לפלשתים טענה להלחם בישראל מפני שמשון כי לא היה ברשותם והוא לבדו היה עושה הרעות בפלשתים ועם פלשתים היה שוכן בעוד שהיה מריע להם ומיראתם אותו גם כן היו נמנעים מלהלחם בישראל לפיכך כשבקשוהו פלשתים מבני יהודה כשהלך לסלע עיטם מסרוהו להם וכן עדת דבורים בגויית האריה ודבש וכן היות אשת שמשון למרעהו הכל סבה להנקם מפלשתים יתברך הקל אשר לו נתכנו עלילות וסבות ומאתו הכל אבל עונש נקירת עיניו לפי שאמר ותישר בעיני שמשון ואמר אותה קח לי כי היא ישרה בעיני ידמה כי חשק בה ליופיה וכן באחרות אשר חשק ולקח לתאווה אליהן והנה הפסי' כוונתו הראשונה הטובה שהיתה רצון האל כמו שכתוב כי מה' היתה כי תואנה הוא מבקש מפלשתים נראה לי בתחילה היתה כוונתו לטובה לבקש תואנה מפלשתים ואחר כך גברה עליו התאוה בראותו אותה וישרה בעיניו והפסיד כוונתו האלהית בכוונתו הגופנית הבהמית אשר התערבה בה ולפיכך נענש ונקרו פלשתים את עיניו מדה כנגד מדה ורז"ל אמרו כן אף על גב דכתיב כי מה' היא כי אזל מיהא בתר ישרותיה אזל ואף על פי כן עזרוהו מן השמים ונקם נקמת עיניו מפלשתים:

8) אברבנאל על שופטים - פרק יז

וירד שמשון תמנתה וגו'. מצאנו פעמים רבות בספורי הנביאים שהיו עושים פעמים דברים אשר לא כדת, כדי שיצא מהם עבודת הקל ית', כענין אליהו בהר הכרמל שעבר על דת להקריב בבמה והיה להוראת שעה כדי לפרסם בתוך בני ישראל כי ה' הוא האלקים, וכן ראוי שנאמר בענין שמשון שעשה דברים אשר לא כדין לפי שימצא תואנה להנקם מפלשתים

9) חכמה ומוסר חלק א רכו

ביארנו בפרשת נשא, מצינו שהתורה הקפידה מאד על חסרון כל דהו דתאוה, כדפירש הרד"ק בהפטרה בענין שמשון שנשלח בבשורת ה' להושיע כלל ישראל, והיה שופט, היתכן שיקח פלשתית? בודאי גיירה ועשה זאת למען יוכל להושיע את ישראל, עיין שם, ובכל גדולתו הפסיד כוונתו הראשונה הטובה כאשר נתערבה תאוה בכוונתו... דקדקנו דכתיב "כי ישרה היא" שמורה על תכונות והנהגות ישרות, ומדכתב אחר כך "בעיני" למדו חז"ל שהתערבה אחר כך מחשבה גופנית בהמית, רק בשביל תערובת תאוה גופנית של היתר, שהרי עשה רצון ה' בלקיחתה, ומעתה אם יתכון אדם רק לתאוה של היתר, וכל שכן אם של איסור רחמנא ליצלן היש השערה לעונש רחמנא ליצלן...

10) ספר בניהו בן יהוידע על סוטה דף ט/ב

קשא איך שמשון שהיה גדול הדור, והיה גלגול נדב בן אהרן הכהן ע"ה, יכשל בכך לילך אחר ישרות עיניו לישא בת אל נכר. גם אומרו כי מה' הוא, איך יהיה רצון מאת ה' שיבעול בת אל נכר, ואם כדי להתגרות בפלשתים לטובת ישראל יהיה ע"י סיבה אחרת, ולמה נעשית הסיבה באופן זה שהוא מגונה מאד. ונ"ל בס"ד, דמצינו בדברי המקובלים ז"ל שהביא הגאון חיד"א בחומת אנך, בענין שלמה המלך ע"ה, איך עלה על לבו לישא נשים נכריות, ואמרו דכוונתו היתה כדי לברר ניצוצי קדושה אשר באומות ההם, ע"י ביאתו עליהם, אך לא כיון בזה על האמת, כי בירור נ"ק שנעשה בנפילת אפים, הוא שישלח נפשו למדור הקליפות לברר משם נ"ק, אך הוא הביא אותם נכריות לביתו ועשאם מלכות, ועל ידי כך נתגברו ולא נעשה הבירור ע"ש. וכן הענין כאן

שופטים י"ד

שיש ניצוצי קדושה בקליפת פלשתים, שאי אפשר לבררם מהם אלא ע"י ביאה שיבא עליהם בתשמיש המטה, וגם שמשון ע"ה נתכוון לכך

11) מכתב מאליהו חלק ב עמוד רסח

היה צריך גם כן לנזירות עולם, וגם היה מוכרח שתתחיל האם בשמירת הנזירות אפילו בהיותו עובר, כדי שיהיה קדוש בקדושת הנזירות מרחם. והענין בזה הוא, שלא שלט היצר הרע בשמשון אפילו בילדותו, ואפילו בהיותו עובר. ובזה היה כחו גדול, שאפילו נכנס למקום שנכנס, לא נפרד מהקדושה כלל, ובכל תאוות שבעולם אשר טעם נשאר במדרגת לשם שמים ממש, דבר יחיד במינו זה בא לו משום שכל גבורתו היתה לו מצד קדושתו, בגדר "איזהו גבור הכובש את יצרו". וכן אמרו ז"ל שמשון נברא בדוגמא שלמעלה בכוחו, דהיינו כח בבחינת רוחני - גבורה שבקדושה.

אולם לא היו אז זכיות ישראל מספיקות שיותן לשמשון חלקו של משיח, ולא עוד אלא שלא זכו אף לנצחון גמור על הפלשתים, כמו שכתוב "ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' ויתנם ה' ביד פלשתים ארבעים שנה". וכן (י"ד ד') "ובעת ההיא פלשתים מושלים בישראל"... אלא היה רצון ה' להקל על ישראל, והעמיד להם שופט כשמשון אשר במעשיו יטיל פחד על הפלשתים ולא יכבידו את עולם עליהם.

12) מלבי"ם על שופטים פרק יד פסוק ה - חלק באור הענין

השאלות: הלא הלך עם אביו ואמו ביחד ואיך גגע בו הכפיר בהיותו לבדו עד שאביו ואמו לא ידעו מזה?:
ויבואו עד כרמי תמנתה - כפי הנראה היו אז ימי בכורי ענבים, ובבואם במשעול הכרמים עקם שמשון את הדרך כענין סחור סחור אמרינן לנזירא לכרמא לא תקרב ובהיותו יחיד והנה כפיר אריות שואג לקראתו

13) פרקי דרבי אליעזר (היגר) - "חורב" פרק טז

שבעת ימי המשתה ממי אנו למדין משמשון נזיר אלהים כשירד לארץ פלשתים ולקח לו אשה ועשה שבעת ימי משתה ושמחה, שנ' ויהי כראותם אותו ויקח שלשים מרעים ויהיו אתו, מה היו עושיין אתו, היו אוכלין ושותין ושמחין, שנ' ויאמר להם שמשון אחודה נא לכם חידה, וכתוב אחר אומ' ולא יכלו להגיד את החידה שלשת ימים, החתן דומה למלך מה המלך הכל מקלסין אותו שבעת ימי המשתה, כך חתן הכל מקלסין אותו שבעת ימי המשתה

14) שולחן ערוך חושן משפט סימן שע סעיף ג

יש מי שאומר שהמשחק בקוביא עם העובד כוכבים אין בו משום גזל

15) רד"ק שופטים פרק יד פסוק טו

ביום השביעי - יום השבת היה יום רביעי לימי החופה ופי' ותבך עליו שבעת ימים השלמת שבעת ימים מיום השבת עד סוף שבעת ימי המשתה היתה בוכה בכל יום

16) אבן עזרא הפירוש הקצר שמות פרק כא פסוק ח

ויהי ביום השביעי (שופטים יד, טו) תחת הרביעי

17) אברבנאל על שופטים - פרק יד - י"א

והנכון הוא מה שכתב האפ"ד בספר הדקדוק אשר לו, ששאל שמשון החידה הזאת שבעת ימים קודם שבעת ימי המשתה, וזה אצלי דבר נכון, לפי שאבי שמשון היה עושה המשתה וידוע שיצטרך שבעת הימים קודם המשתה להכינו, והכתוב ספר שבבואו נתחברו אליו שלשים מרעים והוא מיד בבואו שאלם החידה, והיה הגבול אם הגד תגידו אותה לי שבעת ימי המשתה, ולא אמר מכאן עד שבעת ימים, אבל אמר שבעת ימי המשתה שהם מאותו יום עד ארבעה עשר יום, והם שבעת הימים קודם ימי המשתה (שהיה משתדל בהכנת המשתה כמו שזכר) ושבעת ימי המשתה עצמו, ולזה פרט שבעת ימי המשתה: